

Pracownia Interdyscyplinarnych Badań Książki Obrazkowej

SKŁAD OSOBOWY

1. dr Małgorzata Cackowska (Instytut Pedagogiki, Wydział Nauk Społecznych UG)
2. dr hab. Hanna Dymel-Trzebiatowska, profesor nadzwyczajny (Katedra Skandynawistyki, Wydział Filologiczny UG)
3. dr Magdalena Howorus-Czajka (Katedra Kulturoznawstwa, Wydział Filologiczny UG)
4. dr hab. Jerzy Szyłak, profesor zwyczajny (Katedra Wiedzy o Filmie i Kulturze Audiowizualnej UG)
5. dr Aleksandra Wierucka (Katedra Kulturoznawstwa, Wydział Filologiczny UG)
6. dr Anita Wincencjusz-Patyna (Katedra Historii Sztuki i Filozofii Wydziału Malarstwa i Rzeźby, Akademia Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu)
7. dr Michał Zajac (Instytut Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Warszawskiego)
8. mgr Agnieszka Stróżyk (Katedra Skandynawistyki, SWPS Warszawa)

POWSTANIE

Grudzień 2015

TEMATY BADAWCZE I CELE

Podstawowym celem Pracowni jest skonsolidowana, naukowa analiza książki obrazkowej z uwzględnieniem licznych perspektyw: kulturoznawczej, antropologicznej, pedagogicznej, psychologicznej, teoretyczno-literackiej, artystycznej i bibliologicznej.

Książka obrazkowa (*picturebook*) jest dziś dynamicznie rozwijającą się formą artystyczną o trudnej do określenia adresowości oraz wysokim stopniu transgresyjności, co sprawia, że jest tematem żywo dyskusyjnym na świecie. Aby w nich uczestniczyć, publikacje opracowane przez zespoły badawcze działające w ramach Pracowni będą wydawane głównie w języku angielskim.

W planach prac grupy znajdują się działania zarówno *stricte* naukowe jak i popularno-naukowe.

PUBLIKACJE I DZIAŁANIA CZŁONKÓW PRACOWNI ZWIĄZANE Z BADANAMI KSIĄŻKI
OBRAZKOWEJ W ROKU 2016

I Monografie

Cackowska Małgorzata, Anita Wincencjusz-Patyna: *Look! Polish Picturebook!*, Gdańsk: NCK, 2016.

Cackowska Małgorzata, Dymel-Trzebiatowska Hanna (red.): *The Picturebook: a mirror of social changes. Książka obrazkowa: zwierciadło przemian społecznych*. Problemy Wczesnej Edukacji 3 (34), 2016.

- wersja papierowa oraz online: <http://www.pwe.ug.edu.pl/wp-content/uploads/2016/12/nr-34.pdf>

Szyłak Jerzy: *Coś więcej, czegoś mniej. Poszukiwania formuły powieści graficznej w komiksie 1832-2015*, Poznań 2016.

II Artykuły naukowe

Cackowska Małgorzata, Zając Michał: „Social issues in children picturebook apps and their reception by the parents of children in early education” [w:] *The Picturebook – a mirror of social changes*. PWE 3 (34), 2016, s. 132-144.

Cackowska Małgorzata: „Tu zaszła zmiana...: o genderowych odślonach książek dla dzieci w Polsce ostatniej dekady” [w:] *Gender w podręcznikach: projekt badawczy, raport, t. 1, O projekcie, metodologia badań, wprowadzenie teoretyczne*, red. Iwona Chmury-Rutkowska i in., Fundacja Feminoteka 2016.

Cackowska Małgorzata: „Emergent literacy, visual literacy i czytanie dialogowe. Potencjał edukacyjny i emancypacyjny książki obrazkowej w środowisku rodzinnym i przedszkolnym.” [w:] *Problemy Wczesnej Edukacji* 2 (33) 2016 s. 102-113.

Cackowska Małgorzata: „Możliwości nowych technologii w edukacji i rozwoju małych dzieci. Przegląd mobilnych aplikacji interaktywnych.” [w:] Bougsiaa H., Cackowska M., Kopciewicz L., Nowicki T., *Smartfon i tablet w dziecięcych rękach. Być dzieckiem, nastolatkiem i rodzicem w kulturze mobilnej*. Wydawnictwo Naukowe Katedra, Gdańsk 2016 (w druku).

Cackowska Małgorzata: „Rodzicielska recepcja mobilnych aplikacji książkowych podejmujących znaczące kulturowo i społecznie tematy.” [w:] Bougsiaa H., Cackowska M., Kopciewicz L., Nowicki T., *Smartfon i tablet w dziecięcych rękach. Być dzieckiem, nastolatkiem i rodzicem w kulturze mobilnej*. Wydawnictwo Naukowe Katedra, Gdańsk 2016 (w druku).

Cackowska Małgorzata, Stepnowska A.: „Cyfrowa socjalizacja dziecka z mózgowym porażeniem dziecięcym. Przyczynek do badań nad rozwojowym i terapeutycznym efektem wykorzystania urządzeń mobilnych z ekranem dotykowym.” [w:] Bougsiaa H., Cackowska M., Kopciewicz L., Nowicki T., *Smartfon i tablet w dziecięcych rękach. Być dzieckiem, nastolatkiem i rodzicem w kulturze mobilnej*. Wydawnictwo Naukowe Katedra, Gdańsk 2016 (w druku).

Dymel-Trzebiatowska Hanna: „Aporetyczność przekładu na przykładzie *Wielkiej księgi cipek* Dana Höjera i Gunilli Kvarnström [w:] *Słowo z perspektywy językoznawcy i tłumacza. Polszczyzna w tekstach przekładu*, (red.) Pstyga Alicja, Milewska-Stawiany Małgorzata, Wydawnictwo UG, 2016, s. 87-96.

Dymel-Trzebiatowska Hanna: „Heterotopia w ikonotekście skandynawskich książek obrazkowych” [w:] *Geografia krain zmyślonych. Wokół kategorii miejsca i przestrzeni w literaturze dziecięcej i fantastycznej*, (red.) Kostecka Weronika, Skowera Maciej, Warszawa 2016: Wydawnictwo SBP, s. 153-173.

Dymel-Trzebiatowska Hanna: „Perturbacje w paradygmacie domyślnego czytelnika na przykładzie szwedzkiej książki obrazkowej” [w:] *Dziecko – literatura, język, sztuka* (red.) Roman Starz, Instytut Filologii Polskiej Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach, Kielce 2016, s. 75-88.

Dymel-Trzebiatowska Hanna: „Visual representations of war in Polish and Scandinavian picturebooks. A metaphorical perspective” [w:] *The Picturebook – a mirror of social changes*. PWE 3 (34), 2016, s. 118-132.

Dymel-Trzebiatowska Hanna: „Krótka lekcja latania. Werbalno-graficzna biografia Brunona Schulza”, [w:] *Schulz/Forum*, 2016/ 8, s. 171-175

Howorus-Czajka Magdalena: “ ‘True fiction’ – the memory and the postmemory of traumatic war events in a picturebook” [w:] *The Picturebook – a mirror of social changes*. PWE 3 (34), 2016, s. 94-106.

Szyłak Jerzy: „Kadr komiksowy jako obrazek narracyjny” [w:] *Komiks. Wokół warstwy wizualnej*, (red.) J. Czaja, M. Traczyk, Poznań 2016.

Szyłak Jerzy: „*Komiks polski ‘w horyzoncie literatury’*” [w:] *Między sztuką a codziennością. W stronę nowej syntezy (I)*, (red.) M. Hopfinger, Z. Ziątek, T. Żukowski, Wydawnictwo IBL, Warszawa, 2016

Wierucka Aleksandra: „Producing a popular image of the Amazon rainforest and indigenous peoples in picturebooks in English-speaking societies” [w:] *The Picturebook – a mirror of social changes*. PWE 3 (34), 2016, s. 84-93.

Wincencjusz-Patyna Anita: “Attractive lives on attractive pages. Polish illustrated biographical books for young readers” [w:] *The Picturebook – a mirror of social changes*. PWE 3 (34), 2016, s. 107-117.

III Artykuły popularno-naukowe

Dymel-Trzebiatowska Hanna: „Metafory w skandynawskich książkach obrazkowych z motywem wojny” [w:] *Ryms. Kwartalnik o książkach dla dzieci i młodzieży* 27/2016, s. 2-3.

Howorus-Czajka Magdalena: „Obraz II wojny światowej w polskiej książce obrazkowej” [w:] *Ryms. Kwartalnik o książkach dla dzieci i młodzieży* 27/2016, s. 8-9.

IV Referaty konferencyjne

Cackowska Małgorzata: „Awangarda z rewolucją i bez niej. Polityczne konteksty powstawania książek dla dzieci”. II Międzynarodowa Interdyscyplinarna Konferencja Naukowa nt. „W świetle i cieniu idei Antona Makarenki”, Wydział Nauk Społecznych UG, Gdańsk, 6-7.12.2016.

Dymel-Trzebiatowska Hanna: “Digital all-age literature? Artistic transits between genres, media and readerships”, *IASS 2016 Transit 'Norden' och 'Europa'*, Groningen, 09.-12.08.2016.

V Popularyzacja nauki

Cackowska Małgorzata: „Izstādes 'Look! Polish Picturebook!' koncepcija” (Koncepcja książki i wystawy *Look! Polish Picturebook*.) Referat wygłoszony podczas ogólnonarodowego seminarium Łotewskiej Sekcji IBBY w Łotewskiej Bibliotece Narodowej 24.04.2016.

Cackowska Małgorzata: „Pildiraamat pildiraamatutest: *Look! Polish Picturebook!*” (Książka obrazkowa o książkach obrazkowych *Look! Polish Picturebook!*). Referat wygłoszony podczas seminarium w Estońskim Centrum Literatury dla Dzieci, 30.10.2016.

Cackowska Małgorzata: „Znaczenie alfabetyzacji wizualnej i kompetencji czytania obrazów w socjalizacji dzieci i młodzieży. Referat wygłoszony podczas seminarium pt. „Słowem i obrazem. Książka dla dzieci jako dzieło sztuki” zorganizowanego dla bibliotekarzy Dolnego Śląska, Wojewódzka Biblioteka Publiczna Wrocław, 30.11.2016

Cackowska Małgorzata: „Look! Polish Picturebook! – sposób na udany projekt badawczy i sukces promocji kultury polskiej zagranicą.” Referat i seminarium naukowe na zaproszenie Olsztyńskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego. Wydział Nauk Społecznych UWM Olsztyn, 19.12.2016r.

Cackowska Małgorzata: „Książka jest całym światem”. Wywiad dla czasopisma *Ryms. Kwartalnik o książkach dla dzieci i młodzieży* 28/2016.

Cackowska Małgorzata: „Spojrzenie na polską literaturę dla dzieci. O polskiej sztuce tworzenia książek obrazkowych i bogato ilustrowanej publikacji *Look! Polish Picturebook!*” Julita Kraińska z Fundacji Małego Księcia Cała Litwa Czyta Dzieciom rozmawia z dr Małgorzatą Cackowską. *Rubinitis* 4 (80) 2016, s. 28-31.

(oryg. Žvilgsnis į Lenkijos ne tik vaikų literatūrą. Su Lenkijos knygų kūrimo menu ir lenkų paveikslėlių knygų istorija supažindinančio gausiai iliustruoto leidinio *Look! Polish Picturebook!* vieną iš autorių dr. Małgorzatą Cackowską kalbina Julita Kraińska („Mažoji princas fondas – Visa Lietuva skaito vaikams“).

Cackowska Małgorzata: „Põnev näitus Poola pildiraamatutest. (Fascynująca wystawa polskich książek obrazkowych) Tiina Vapper rozmawia z Małgorzatą Cackowską. Wywiad dla estońskiego czasopisma dla nauczycieli *Õpetajate Leht* 11.11.2016 [online: <http://opleht.ee/2016/11/ponev-naitus-poola-pildiraamatutest/>]

Cackowska Małgorzata: „ŁADne ilustracje. Rozmowa Sylwii Gutwoskiej z dr Małgorzatą Cackowską.” Live&Travel 10/16 s.74-75 (online: <http://www.anywhere.pl/article,1610,ŁADne-ilustracje>)

Cackowska Małgorzata: „Książki obrazkowe i aplikacje.” Beata Jewiarz rozmawia z dr Małgorzatą Cackowską w Niedzielnym Poranku Radia Dla Ciebie (RDC) (online: <http://www.rdc.pl/podcast/niedzielnny-poranek-ksiazki-obrazkowe-i-aplikacje/>)

Howorus-Czajka Magdalena, *Teksty kultury – historia, pamięć a ikonotekst*, zajęcia przeprowadzone na Warsztatach Kulturoznawczych w Katedrze Kulturoznawstwa UG, miejsce: Biblioteka Główna Uniwersytetu Gdańskiego, 4 marca 2016.

PLANY NA PRZYSZŁOŚĆ

1. Monografia na temat teorii oraz stanu badań książki obrazkowej – perspektywa interdyscyplinarna
2. Leksykon książki obrazkowej
3. Aplikowanie o grant badawczy

PUBLIKACJE I DZIAŁANIA CZŁONKÓW PRACOWNI ZWIĄZANE Z BADANIAMI KSIĄŻKI OBRAZKOWEJ W ROKU 2017

I Monografie

Cackowska M., Wincencjusz-Patyna A, *Polska Szkoła Książki Obrazkowej*, Nadbałtyckie Centrum Kultury, Gdańsk 2017.

Cackowska, M. Dymel-Trzebiatowska, H. Szyłak. J. (red.) *Książka obrazkowa. Wprowadzenie*, Poznań: Instytut Kultury Popularnej.

II Artykuły naukowe, rozdziały w książkach

Cackowska Małgorzata: Współczesna książka obrazkowa – pojęcie, typologia, badania, teorie, konteksty, dyskursy W: M. Cackowska, H. Dymel-Trzebiatowska, J. Szyłak (red.) *Książka obrazkowa. Wprowadzenie*, Instytut Kultury Popularnej, Poznań 2017.

Dymel-Trzebiatowska, Hanna: „Skandynawska książka (nie tylko) dla dzieci w czasach transgresji”, [w:] *Jednak książki 7 / 2017*, s. 31-44.

Dymel-Trzebiatowska, Hanna: „Książka obrazkowa w Skandynawii dawniej i dziś: od drzeworytów po medium dla wszystkich”, [w:] *Książka obrazkowa. Wprowadzenie*. Poznań: Instytut Kultury Popularnej, s. 191-234.

Howorus-Czajka, Magdalena. 2017. Gra ze sztuką w książce obrazkowej [w:] *Książka obrazkowa. Wprowadzenie*, Poznań: Instytut Kultury Popularnej, s. 173-190.

Szyłak, Jerzy: Komiksy i książki obrazkowe. Miejsca wspólne. [w:] *Książka obrazkowa. Wprowadzenie*. Poznań: Instytut Kultury Popularnej, s. 117-172.

Szyłak, Jerzy. Jak czytać komiksy i właściwie po co. *Jednak Książki*. Gdańskie Czasopismo Humanistyczne (8) 149-168.

Online: <http://cwf.ug.edu.pl/ojs/index.php/JednakKsiazki/issue/current>.

Zajac, Michał: Cyfrowe książki obrazkowe – picturebook apps, [w:] *Książka obrazkowa. Wprowadzenie*. Poznań: Instytut Kultury Popularnej, s. 107-116.

IV Konferencje i wygłoszone referaty

08.12.2017 Pracownia zorganizowała we współpracy z Nadbałtyckim Centrum Kultury w Gdańsku konferencję *W interakcji słów i obrazów*, która zaplanowana jest jako cykliczne (powtarzane co dwa lata) wydarzenie, zrzeszające polskich badaczy ikonotekstu.

Cackowska Małgorzata: Współczesna książka obrazkowa – pojęcie, typologia, badania, teorie, konteksty, dyskursy. *W interakcji słów i obrazów*, UG – NCK, 10.12.17.

Cackowska Małgorzata: What does Basia want from the Polish society? International Conference of European Network of Picturebook Research „Home and Lived-in Spaces in Picturebooks from the 1950s to the Present” University of Padova, 28-30 września 2017

Dymel-Trzebiatowska, Hanna: „Piękno, wartość, relatywizm. Funkcje przedmiotów w serii książek o Muminkach Tove Jansson. *O czym mówią rzeczy? Przedmioty w literaturze dziecięcej i młodzieżowej*. Ogólnopolska konferencja zorganizowana przez Pracownię Badań Literatury dla Dzieci i Młodzieży UW oraz Muzeum Książki Dziecięcej w Warszawie, 12.02.2017.

Dymel-Trzebiatowska, Hanna: “Lost jigsaw puzzles. Visual heterotopias in the picturebooks illustrated by Svein Nyhus, International Conference of European Network of Picturebook Research „Home and Lived-in Spaces in Picturebooks from the 1950s to the Present” University of Padova, 28-30 września 2017.

Dymel-Trzebiatowska, Hanna: „Książka obrazkowa w Skandynawii dawniej i dziś: od drzeworytów po medium dla wszystkich, *W interakcji słów i obrazów*, UG – NCK, 10.12.17.

Szyłak Jerzy: *Komiksy i książki obrazkowe. Miejsca wspólne, W interakcji słów i obrazów*, UG – NCK, 10.12.17.

Anita Wincencjusz-Patyna: *Jak książkę obrazkową postrzega historyczka sztuki. Oczywistości i wątpliwości, W interakcji słów i obrazów*, UG – NCK, 10.12.17.

Michał Zajac: *Cyfrowe książki obrazkowe – picturebook apps. Od fascynacji do rozczarowania, W interakcji słów i obrazów*, UG – NCK, 10.12.17.

VI Przekład tekstu naukowego

Dymel-Trzebiatowska, Hanna: Literaturoznawstwo a badania nad książką obrazkową, K.Hallberg [w:] *Książka obrazkowa. Wprowadzenie*. Poznań: Instytut Kultury Popularnej, s. 49-56. (przekład z języka szwedzkiego)

Dymel-Trzebiatowska, Hanna: Od niemowląt po dorosłych. Europejska książka obrazkowa w nowym tysiącleciu, B. Kümmerling-Meibauer, [w:] *Książka obrazkowa. Wprowadzenie*. Poznań: Instytut Kultury Popularnej, s. 79-106. (przekład z języka angielskiego)

Dymel-Trzebiatowska, Hanna: Pierwsze ilustracje, pierwsze koncepty: książki wczesnokonceptowe, B. Kümmerling-Meibauer, Jörg Meibauer [w:] *Książka obrazkowa. Wprowadzenie*. Poznań: Instytut Kultury Popularnej, s. 57-78 (przekład z języka angielskiego).

V Popularyzacja nauki

Dymel-Trzebiatowska, Hanna: wykład „Ilustratorzy utworów Astrid Lindgren” zorganizowany przez Słupski Ośrodek Kultury w ramach projektu pt. „Jesień z Astrid Lindgren”, Słupsk 10.11.2017.

Cackowska Małgorzata:

publikacje:

O starej „Złotej różdżce” i nowej „Złotej różdżce, czyli bajkach dla niegrzecznych dzieci” - recenzja w *Kultura Liberalna* nr 451 (35/2017)

[<https://kulturaliberalna.pl/2017/08/29/malgorzata-cackowska-o-zlotej-rozdzce-kl-dzieciom/>]

Ten łokieć się źle zgina, Nie ma się co obrażać, Polska Szkoła Książki Obrazkowej – recenzja trzech książek na stronie Instytutu Książki [http://www.institutksiazki.pl/ksiazka-tygodnia,aktualnosci,37230,ten-lokiec-zle-sie-zgina;-nie-ma-sie-co-obrazac;-polska-szkola-ksiazki-obrazkowej.html] - pod pseudonimem

wykłady i prezentacje

Potencjał wychowawczy i edukacyjny książki dla dzieci XXI wieku – wykład dla animatorów kultury, edukatorów, nauczycielek klas początkowych, wychowawczyń przedszkolnych, rodziców, bibliotekarzy, księgarzy, ilustratorów, autorów, wydawców, badaczy literatury dla dzieci, studentów kierunków artystycznych i pedagogicznych, przedstawicieli instytucji kultury w ramach programu Wileńskich Targów Książki, Instytut Polski w Wilnie, 23 lutego 2017r.

Look! Polish Picturebook! - referat wygłoszony na zaproszenie Instytutu Książki podczas Professional Programme LBF Market Focus – Poland, London Book Fair, 14 marca 2017

Książka obrazkowa – co i dlaczego warto czytać? - wykład ekspercki w ramach webinarium Słowo-Obraz-Gest, Galeria Książki Biblioteka Publiczna w Oświęcimiu, 11 maja 2016r.
[<https://www.youtube.com/watch?v=E4V1RJT7dlg>]

Panel dyskusyjny o trudnych i „niegrzecznych” - udział w rozmowie podczas konferencji „Kultura czytania”, Wojewódzka Biblioteka Publiczna – Centrum Animacji Kultury w Poznaniu, 12 maja 2017r.

Nowocześnie o starociach. O tym, co kryje historia polskiej literatury dla dzieci i młodzieży – wystąpienie na konferencja dla nauczycieli i bibliotekarzy w ramach Festiwalu Literatury dla Dzieci, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka, 31 maja 2017r.

Najnowsze polskie książki dla dzieci 2013-2017 – wykład dla tłumaczy literatury polskiej podczas IV Światowego Kongresu Tłumaczy Literatury Polskiej, Kraków, czerwiec 2017r.

Wszystko o... polskich książkach obrazkowych – udział w rozmowie z autorkami publikacji Polska Szkoła Książki Obrazkowej, Nadbałtyckie Centrum Kultury, 26 października 2017r.

Najnowsze książki obrazkowe na polskim rynku – wykład dla bibliotekarzy w Wojewódzkiej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Gdańsku, 30 listopada 2017r.

Longue Books – wernisaż książek pracowników Zakładu Filozofii Wychowania i Studiów Kulturowych Instytutu Pedagogiki UG, Wydział Nauk Społecznych UG, 20 grudnia 2017r. (prezentacja dwóch książek)

PLANY NA PRZYSZŁOŚĆ

1. OPRACOWANIE LEKSYKONU KSIĄŻKI OBRAZKOWEJ (TOM 1 I 2)
2. APLIKOWANIE O GRANT WYDAWNICZY
3. WYDANIE REFERATÓW POKONFERENCYJNYCH (*IKONOTEKSTY 2017*)
4. MONOGRAFIA: *A BEAUTIFUL BOOK WITH A LOT OF PICTURES. POLSKA KSIĄŻKA ILUSTROWANA DLA DZIECI 1918-2018/CHILDREN'S BOOK ILLUSTRATION IN POLAND*, RED. A. WINCENCJUSZ-PATYNA (ANG. 2018, POL. 2019) – PRACA ZESPOŁU W SKŁADZIE: A. WINCENCJUSZ-PATYNA, M. CACKOWSKA, M. ZAJĄC.